

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/25376>

Please be advised that this information was generated on 2021-10-18 and may be subject to change.

Plaats: Jaarbeurs te Utrecht
Kosten: f 135,-, incl. lunch en syllabus, overmaken op postbanknummer 7701072 t.n.v. Comité CT-dag 1997, Druivenstraat 14A, Den Haag o.v.v. naam deelnemer.

Aantal deelnemers: maximaal 125
Inschrijving: uiterlijk 21 augustus 1997, schriftelijk o.v.v. naam, adres, telefoonnummer, werkadres, werksetting en postbanknummer met vermelding van drie te volgen workshops (en één reserve).
Inlichtingen: Marjoleine Hofland, telefoon 070-3688802.

Datum: 29 september t/m 2 oktober 1997

4th European conference for the advancement of assistive technology

Aard: congres

Organisatie: Association for the Advancement of Assistive Technology in Europe (AAATE)

Plaats: Thessaloniki, Griekenland
Inlichtingen: AAATE Conference 1997 c/o Biotrast, 111 Mitropoleos Str, GR-54622 Thessaloniki, Griekenland, telefoon 00.30.31.277904, fax 00.30.31.277960, e-mail: biotrast@biotrast.gr; <http://www.biotrast.gr/aaate97>.

Recensies

Boekbespreking

Ik stotter gewoon

Een boekje voor stotterende kinderen van 7 tot 12 jaar

Eelco de Geus

Stottercentrum Zwolle, 1995, 39 pag., f 8,50 (exclusief verzendkosten)

Te bestellen bij Stottercentrum Zwolle, Prins Hendrikstraat 18, 8019 AR Zwolle, telefoon 038-4225886, fax 038-4550928

Dit boekje is een schriftelijke vorm van uitleg en emotionele steun aan schoolgaande kinderen die stotteren. Daarnaast bevat het boekje informatie voor de direct betrokkenen van het kind in de vorm van (uitknipbare) brieven.

Zoals de auteur op de eerste pagina in een mededeling voor de logopedist of stottertherapeut aangeeft, is dit boekje bedoeld voor 'die kinderen, die emotioneel op hun stotteren reageren, wat zich kan uiten in vecht- en vluchtgedrag in het spreken of het openlijk uiten van hun negatieve gedachten en gevoelens hierover'. Omdat het vaak moeilijk te beoordelen is hoe het kind over stotteren voelt en denkt, oppert de auteur dat het spreken zelf (vecht- en vluchtreacties) ook een belangrijke graadmeter voor het bepalen van de attitude rond stotteren is.

In de klinische praktijk merk ik echter vaak dat er geen rechtsevenredige relatie bestaat tussen de stotterernst en de (negatieve) attitude van het kind ten aanzien van het stotteren. Ook kinderen die zeer licht stotteren, kunnen dit als een groot probleem ervaren, terwijl je dit aan het stotteren niet kunt aflezen.

Voor een kind dat (veel) problemen met zijn stotteren lijkt te hebben, biedt het boekje zeker vele mogelijkheden om het stotteren bespreekbaar te maken. De verteller vindt stotteren net als het kind ook moeilijk grijpbaar en probeert het kind duidelijk te maken dat veel mensen er daarom zo raar op reageren; al schrijvend geeft hij het kind mogelijkheden om te komen tot inzicht in het stotteren, en eventueel tot bespreking en acceptatie ervan.

Als professionals moeten we weliswaar voorzichtig zijn met werken aan de identificatie van het kind als stotteraar. Uit voorlopige onderzoeksresultaten van Green (Noorwegen) blijkt dat kinderen zichzelf vaak niet zien als een stotteraar; volwassenen neigen er toe het stotteren, dat door het kind meer als een praktisch probleem ervaren wordt, te somatiseren of psychologiseren. Typerend hiervoor is de reactie van Stefan (11 jaar): 'Ik vind het best wel een goed boekje, alleen vind ik wel dat het woord stotteren te veel erin voorkomt. Steeds als je een zin afhebt, staat er weer stotteren.'

De eerste zevenentwintig bladzijden vertellen het kind hoe het komt dat je stottert, dat je de ene keer wel en de andere keer niet stottert, dat sommige mensen het niet begrijpen, dat je er soms mee geplaagd wordt en dat stotteren soms naar is. De belangrijkste boodschappen in deze tekst zijn: stotteren mag! In bijna elke paragraaf komen enkele desensitiserende suggesties voor, zoals: 'Probeer je vader of moeder maar eens te leren hoe ze moeten stotteren, dan zul je merken dat ze dat heel moeilijk vinden!' Dat de auteur stotteren hier een kunst noemt, gaat Jordi (9 jaar) iets te ver: 'Ik vind dat ze niet gelijk hebben want stotteren is geen kunst en ik denk dat de meeste dat ook vinden. Maar wat ik wel leuk vind dat je dan die rondjes moet kleuren.'

In zekere zin is het boekje ook een praktisch doe-boekje; het kind kan bijvoorbeeld aankruisen welke stottersymptomen ('stotterdingen') bij zijn/haar eigen praten horen.

Echter bij de paragraaf over geplaagd worden met stotteren mis ik een eigen inbreng van het kind; naast de suggestie aan het kind om terug te plagen, zou het kind gestimuleerd kunnen worden om probleemoplossend na te gaan wat je nog meer zou kunnen doen als je geplaagd wordt.

De ervaringsverhalen van enkele stotterende kinderen worden door mijn twee

co-recensisten Stefan en Jordi het meest gewaardeerd: 'dat is het leukste van het boekje, want dat is van kinderen die hetzelfde voelen als ik.'

Het tweede deel bestaat uit brieven die gericht zijn aan de direct betrokkenen van het kind; bewust of onbewust door de auteur weggelaten, zijn de vriendjes/vriendinnetjes hier echter een doelgroep die ik mis. Mogelijk dat de auteur het aan het stotterend kind zelf wil overlaten of het hen wil informeren over het stotteren; de broers en zussen daarentegen worden wel in een brief benaderd over de invloed van spanning op het stotteren.

In alle brieven klinkt ongeveer dezelfde boodschap door: stotteren is niet verboden, probeer er ontspannen op te reageren, maak er geen taboe van en geef het kind wat extra emotionele steun.

De lezers krijgen weinig praktische adviezen; centraal staat de vraag om begrip te hebben voor het stotterende kind. In de brief aan de meesters en jufvrouwen wordt wel geadviseerd wat te doen indien het kind logopedie krijgt, echter niet dat, indien dit niet het geval is, er in overleg met de ouders gekeken kan worden of deskundige hulp nodig is.

De taal is zeer kindvriendelijk: weinig moeilijke woorden en korte zinnen. Aangezien de brieven aan de direct betrokkenen slechts algemeen kunnen zijn, is hier goed rekening gehouden met de voorkennis van de betreffende lezer; zo worden opa's en oma's anders aangesproken dan de leerkracht. Dat heren en der verschillende beleefdheidsvormen gebruikt worden en er meerdere komma's ontbreken, werd door mij niet echt als storend ervaren. De lay-out en de eenvoudige illustraties met symbolische betekenis maken het voor iedereen prettig leesbaar.

Zoals de auteur terecht suggereert, kunnen kinderen tot negen jaar het boekje misschien beter samen met hun vader of moeder lezen. Mijns inziens heeft samen lezen het voordeel dat dit het stotteren makkelijk(er) bespreekbaar maakt; wanneer je dit boekje als kind in je eentje leest, kan het echter ook een heel waardevolle 'begrijpende lotgenoot' zijn.

Mariëtte Embrechts
stottertherapeut/spraakpatholoog
AZN St.Radboud, Nijmegen

Aankondigingen

Revalidatie- en chronische fase van de CVA-zorg

Verslag van een Studiedag

Een uitgave van Synchron, Coördinatiecentrum Chronische Ziekten - Limburg, f 20,- (inclusief verzendkosten)